

Pohjosen porukkaa -laukkuarvoitus

Kenelle: 7.–9.lk

Oppiaineet: historia, äidinkieli, kuvataide, maantieto ja biologia

Kesto: 90 min

Yleistä tehtävästä ja ennakkovalmistelut:

Pohjosen porukkaa -laukkuarvoitus on **opettajan ohjaama** tunti Lapin maakuntamuseolla. Tehtävän aikana oppilaat tutkivat eri aikakausilla eläneiden henkilöiden laukkuja Arktikumien luokkahuoneissa sekä etsivät maakuntamuseon perusnäyttelystä laukkuihin liittyviä tietoja.

Arktikumien **luokkahuone** ja siellä oleva **peda-kaappi** on **varattava ennen** tulevaa vierailua Arktikumien asiakaspalvelusta (p. 016-322 3260). Opettajan tulee **tutustua** polun **sisältöön, peda-kaapin laukkuihin** ja museon **perusnäyttelyyn ennen** varsinaista museovierailua. Varmista asiakaspalvelusta, että luokkahuone on vapaana tutustumiskäynnilläsi.

Opettajan ennakkovierailu sekä varsinainen museovierailu ovat maksuttomia Rovaniemen alueen kouluille ja päiväkodeille.

Tehtävän sisältö ja tavoitteet:

Pohjosen porukkaa-laukkuarvoitukseen kuuluvat ryhmissä tutkittavat laukut, kassit ja reput, joilla pyritään herättämään oppilaisissa kiinnostusta menneisyyttä kohtaan yksittäisten ihmisten esineistön ja heidän elämänsä kautta. Laukut kuuluvat joillekin Lapissa eri aikoina eläneille kuvitteellisille henkilöille. Laukkuja on viisi kappaletta ja jokainen ryhmä tutkii vain yhden laukun. Laukkuihin ja niiden sisältöön liittyy kysymyksiä. Liitteenä on opettajalle tiedoksi kysymykset sekä esittelyt laukunomistajista.

Tehtävässä oppilaat paneutuvat tutkien, havainnoiden ja eläytyen henkilöiden elämiin. Ryhmien tarkoitus on **ilman opettajan apua** selvittää ja luoda laukun sisällön sekä museon perusnäyttelyn avulla laukun omistajan henkilöllisyys. Heidän on myös selvitettävä, millä aikakaudella tai vuosikymmenellä laukunomistaja on elänyt ja millaista elämä tuohon aikaan on ollut. Oppilaat esittelevät henkilönsä muille ryhmille.

Museossa olevat näyttelytekstit eivät välttämättä sisällä perustietoja kyseisistä aikakausista tai vuosikymmenistä, joten tehtävässä edellytetään oppilaiden aiemmin opittuja tietoja historiasta. Myös muiden oppiaineiden tiedot ja taidot ovat hyödyksi tehtävää suoritettaessa. Tehtävää ei suositella toteutettavaksi vielä 7. luokan syyslukukaudella.

Laukkuarvoitus kehittää oppilaiden vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitoja. Se haastaa oppilaan kokonaisvaltaiseen osallistumiseen, jossa päättelykyky joutuu koetukselle. Museon erikoislautuinen oppimisympäristö mahdollistaa uudenlaisen oppimisen.

Ohjeet tehtävän suorittamiseen:

1. Ennen museovierailua ja museovierailun alussa kertaa oppilaille, miten museossa käyttäydytään. Ilmoita saapumisestanne museoon Arktikumini asiakaspalvelutiskillä. Jättäkää päällysvaatteenne ja laukkunne naulakkoon tai lukittuihin kaappeihin.
2. Siirtykää oppilaiden kanssa Arktikumini luokkahuoneeseen. Arktikumini asiakaspalvelutiskiltä tullaan avaamaan teille ovi luokkahuoneeseen ja heiltä saat avaimen luokkahuoneen peda-kaappiin. Peda-kaapista löydät tehtävään kuuluvat pedagogiset aineistot. Kaapissa on myös **vain** opettajalle tarkoitettu kansio. Siinä on ryhmille jaettavat kysymyskortit, tarkat esinelistaukset laukkujen sisällöstä, lyhyet oheistekstit laukkuihin liittyen sekä museon näyttelysalikartta, johon on merkitty laukkujenomistajien paikat näyttelysalissa.
3. Jaa oppilaat 2–5 hengen ryhmiin ja pyydä heitä istumaan. Anna jokaiselle ryhmälle kysymyskortti, kirjoituslappu, paperi ja lyijykynä. Anna myös jokaiselle oppilaalle valkoiset puuvillahanskat.
4. Kerro aluksi oppilaille koko tehtävänkulku:

Jokainen ryhmä saa tutkittavakseen yhden laukun, joka on kuulunut Lapissa asuneelle henkilölle. Ryhmän tarkoituksena on itsenäisesti käydä läpi laukun sisältö luokkahuoneessa ja vastata parhaansa mukaan osaan kysymyksistä, jotka löytyvät kysymyslappusta. Ryhmien tavoite on luoda laukunomistajan henkilöllisyys (ikä, sukupuoli, persoona, aikakausi tai vuosikymmen, jolloin henkilö on elänyt) esineistön sisältämien vihjeiden avulla.

Laukun tutkimisen jälkeen, ryhmien tehtävä on etsiä museon näyttelysalista paikka, johon laukunomistaja oletettavasti linkittyy laukun esineiden perusteella. Ryhmien tehtävänä on myös tutkia ja havainnoida paikkaa. Paikkaan saattaa sisältyä näyttelytekstejä, historiallinen asetelma, valokuvia ja/tai esineitä, jotka kertovat ajasta. Ryhmien tavoite on vastata, niihin kysymyksiin, joihin he eivät vielä luokkahuoneessa pystyneet vastaamaan.

Mahdollisten näyttelyssä olevien tietosisältöjen lisäksi, ryhmät tarvitsevat vastaamiseen omaa tietoa sekä kykyä löytää olennaiset asiat yhdistelemällä uutta ja vanhaa tietoa. (Huom! Osalle ryhmistä laukunomistajan aikakausi saattaa avautua vasta näyttelysalin puolella.) Lopuksi ryhmät esittelevät henkilönsä toisille ryhmille näyttelysalissa omilla paikoillaan.

5. Kerro, että laukkujen tutkimiseen on varattu aikaa 20 minuuttia. Tämän jälkeen ryhmien on huolehdittava, että laukkuun tulee pakatuksi järjestelmällisesti kaikki sieltä otetut esineet. Laukut ja puuvillahanskat palautetaan opettajalle ennen museon näyttelysaliin menoa.
6. Kerro vielä, että laukkujen sisältöä on käsiteltävä varoen valkoiset puuvillahanskat kädessä. **Esineitä ei saa viskoa eikä heitellä.** Kerro myös, että laukuissa on kuva laukun sisällöstä.

Tämän kuvan he saavat ottaa mukaan museon näyttelysaliin kysymyslapun, kirjoituspaperin- ja alustan lisäksi. **Jaa laukut ryhmille.**

7. Kun 20 minuuttia on kulunut kerää oppilailta laukut ja puuvillahanskat. Voit jättää laukut luokkahuoneen pöydälle siksi aikaa, kun käytte museon näyttelysalissa.
8. Siirtykää ryhmien kanssa museon näyttelysaliin. Kerro, että ryhmällä on noin puoli tuntia aikaa (30 min) etsiä näyttelystä paikka, johon laukunomistaja linkittyy. Kerro, että tässä ajassa ryhmän täytyy pohtia ja löytää vastauksia viimeisiin kysymyksiin. Jos jokin ryhmä ei näytä löytävän oikeaa paikkaa näyttelystä tai he ovat selvästi väärässä paikassa, käy keskustelemassa ryhmän kanssa heidän laukustaan ja vihjeistään sekä pyydä heitä perustelemaan valintojaan. Viime kädessä voit ohjata ryhmän oikeaan paikkaan.
9. Puolen tunnin jälkeen, jokainen ryhmä esittelee toisille ryhmille henkilönsä sekä aikakauden tai vuosikymmenen, jolla laukunomistaja on elänyt. Eitelmiin on varattu noin 20 minuuttia aikaa eli 4 minuuttia per ryhmä.

* * *

Opettajan kansioon on laadittu lyhyet oheistekstit laukkuihin liittyen. Näitä oheistekstejä voit käyttää hyödyksi tarvittaessa. Niiden pohjalta voit esittää ryhmille tarkentavia kysymyksiä ajasta, jos heiltä on jäänyt jotain olennaista sanomatta tai huomaamatta.

Opettajan harkinnasta riippuen tehtävän purku voi olla erityyppinen. Pohdinnan tulokset voidaan esimerkiksi kertoa tarinana tai oppilaat voivat esittää lyhyen draamaesityksen tai dialogin henkilön elämästä.

* * *

10. Kaikkien ryhmien esiteltyä henkilönsä, palatkaa Arktikumien luokkahuoneeseen. Palauttakaa kuvat laukkujen sisällöstä omiin laukkuihinsa. Tarkista yhdessä oppilaiden kanssa, että kaikki esineet ovat laukussa tallella ja ehjinä. Tarkka esinelista on opettajan kansiossa.

Opettaja on vastuussa siitä, että laukkujen sisällöt pysyvät ehjinä ja tallessa!

11. Palauta laukut, puuvillahanskat, kirjoitusalusstat sekä lyijykynät peda-kaappiin niille varatuille paikoille. Laita kysymyskortit opettajan kansioon sekä muista palauttaa myös opettajan kansio peda-kaappiin. Lukitse kaappi ja palauta peda-kaapin avain Arktikumien asiakaspalvelutiskille. Sammuta valot ja lukitse myös luokkahuoneen ovi lähtiessänne.

Oivalentia hetkiä museossa!

LIITE

Laukkuihin liittyvät kysymykset

1. Mitä esineitä laukussa on?
2. Tutki esineitä. Mitä esineistä ja niiden materiaaleista voi päätellä laukunomistajasta? Minkä ikäinen laukunomistaja on, ja onko hän nainen, mies, tyttö vai poika?
3. Millainen tämä henkilö on? Kuvaile henkilön luonnetta, ajatuksia ja tunteita.
4. Miksi henkilöllä on juuri nämä esineet laukussaan?
5. Millä aikakaudella tai vuosikymmenellä laukunomistaja henkilö on elänyt?

Valitkaa laukusta yksi henkilön esine, joka kuvaa mielestänne parhaiten henkilöä. Perustelkaa valintanne.

6. Millaista elämä on tuohon aikaan ollut?
7. Minkälaisessa ympäristössä henkilö on elänyt? Tai millainen tapahtumaympäristö on ollut?
8. Mihin kysymyksiin et löytänyt vastausta? Jäikö jokin mietityttämään?

Laukunomistajat

Metsätyömiehen reppu (1950-luku)

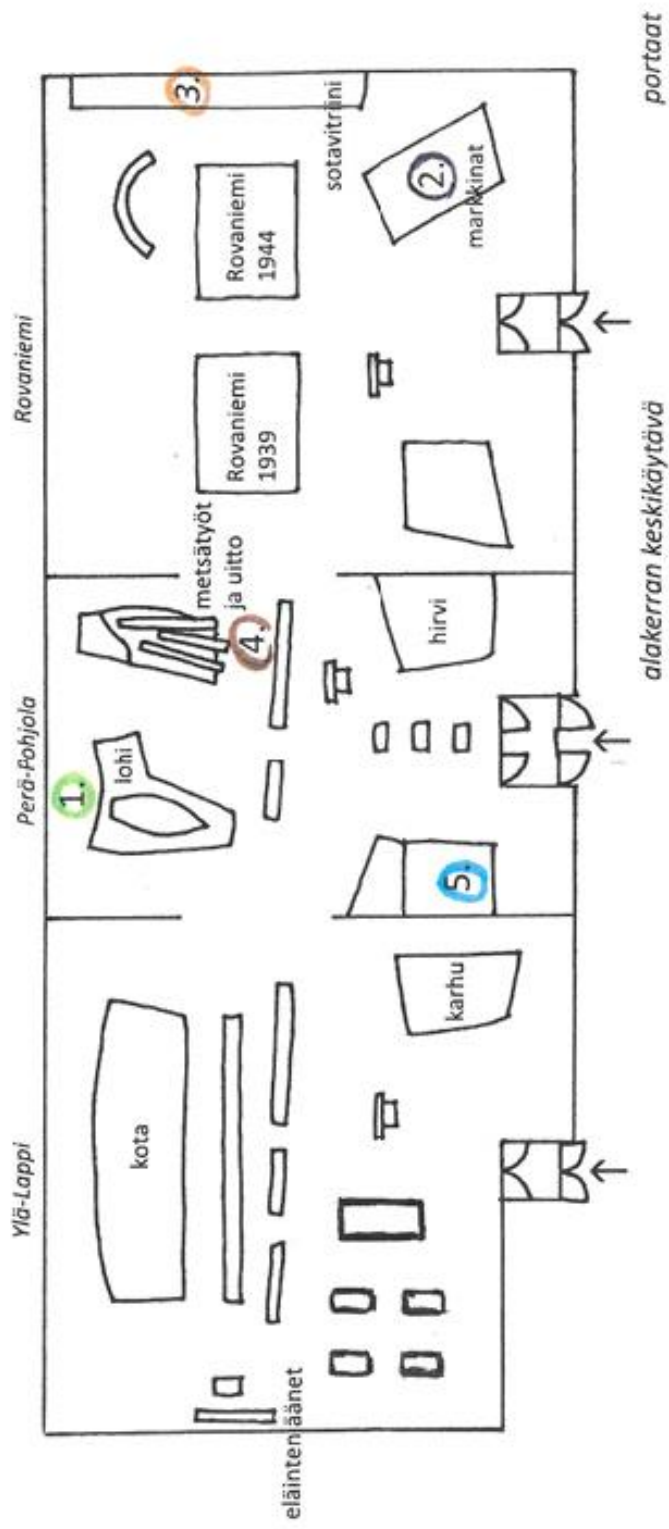
Pojan tuohikontti Rovaniemen markkinoilla (1920-luku)

Metsästäjä-keräilijä miehen kivikautinen nahkapussi (8500-1500 eKr.)

Evakkoon lähteneen naisen matkalaukku (1940-luvun alku, vuosi 1944)

Työttömän työmiehen kauppakassi Savukoskella (1960- ja 1970-luvun vaihde)

Pohjosen porukkaa -laukkuarvoitus

1. Metsästäjä-keräilijä miehen kivikautinen nahkapussi (8500-1500 eKr.)
2. Pojan tuohikonntti Rovaniemen markkinoilla (1920-luku)
3. Evakkoon lähteneen naisen matkalaukku (1940-luvun alku, vuosi 1944)
4. Metsätyömiehen reppu (1950-luku)
5. Työttömän työmiehen kauppakassi Savukoskella (1960- ja 1970-luvun vaihde)